

YAŞAM BOYU ÖĞRENME BECERİLERİ VE EĞİTİCİLERİN EĞİTİMİ PROGRAMI: HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

LIFE-LONG LEARNING SKILLS AND TRAINING FACULTY MEMBERS: A PROJECT AT HACETTEPE UNIVERSITY

Haluk SORAN*, Buket AKKOYUNLU**, Yüksel KAVAK***

ÖZET: Yaklaşık iki yıldan bu yana Üniversitemiz içinde sürdürülen ve büyük ölçüde tamamlanan “birim stratejik planları”nda, (fakülte, yüksek okul ve enstitü planları), üniversitelerin gelecekteki işlevleriyle örtüşen iki ana hedefin ön plana çıktığı dikkati çekmektedir. Bunlardan birisi “araştırma ve yayın” kapasitesinin güçlendirilmesi, diğeri de “öğretim” kapasitesinin güçlendirilmesidir. Üniversitemiz, araştırma ve yayın kapasitesinin güçlendirilmesi konusunda son yıllarda önemli atılımlar gerçekleştirmiş ve bu atılımlarla bağlantılı olarak Türkiye üniversiteleri arasında ön sıraya yerleşmiş, dünya üniversite sıralamasında da büyük bir sıçrama kaydetmiştir. Kuşkusuz herhangi bir yükseköğretim kurumunu değerlendirme kriterleri sadece araştırma ve yayınlarla sınırlı değildir. Bir üniversitenin, bütünsel gelişimi, araştırma yanında öğretim kapasitesinin güçlendirilmesini de gerektirir. Öğretim kapasitesinin güçlendirilmesi süreci; öğretim üyelerinin “eğitcilik” yeterliklerinin geliştirilmesi, öğretim programlarının iyileştirilmesi, öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi, öğretim materyalleri sağlanması, yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazandırılarak, öğrencilere de bu becerilerin kazandırılmasının sağlanması bileşenlerini içermelidir. Öte yandan, “Bologna Süreci”ne uyarlama paralelindeki çalışmalar gereği üniversitemizde iki yıldır Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS/ECTS), Diploma Eki (DS) çalışmaları yürütülmektedir. Bu çalışmaların sonucunda, programlarımızın öğrenci merkezli olmaktan çok öğretmen merkezli olduğu, pek çok bölümümüzün, öğretim programlarının ECTS’e uyumu konusunda güçlüklerle karşılaştığı gözlenmiştir. Bu sürecin hızlandırılması ve belli bir takvim çerçevesinde tamamlanması gerekmektedir. Bu gerekçeler üniversitemizde “öğretim” kapasitesinin geliştirilmesi doğrultusunda yeni girişimleri zorunlu kılmaktadır. Bu makalede, bu amaçla Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanları için Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen “Eğiticilerin Eğitimi Programı” anlatılacaktır.

Anahtar Sözcükler: yaşam boyu öğrenme, eğiticilerin eğitimi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi

ABSTRACT: During the last two years, all the departments at Hacettepe University have prepared their strategic plans. In these plans two main concepts draw attention: improving research and publishing potentials at the university, and improving teaching. Recently Hacettepe University has succeeded important steps in terms of improving research and publishing potentials. As a result of these efforts, Hacettepe University has become one of the top universities among Turkish universities, and has received a good reputation among top world universities. Improving research and publishing potential is not the only criteria in evaluating a higher education institution. In order for a university to be in a higher position as a whole, it needs to improve its teaching as well. Improving teaching potential requires that at least the following efforts have been taken into consideration: Improving faculty members’ teaching skills, improving curriculum, improving teaching-learning situations, providing teaching materials, helping them to acquire life-long learning skills, so that they will help their students to acquire those skills. On the other hand, there are activities going on as part of the Bologna process which is the process of creation of the European Higher Education Area. Issuing of the Joint European Diploma Supplement (DS) to all graduates and usage of a credit system (the European Credit Transfer System, ECTS) are seen as the main tools for transparency. During the preparation of DS and ECTS at Hacettepe University, it was realized that most of our teaching programs are teacher-centered as opposed to being student-centered. In addition, a number of departments had problems with having their curriculum to become parallel with ECTS. In order to complete this process, a new framework is needed. Thus, it is important that necessary precautions needed to be taken under consideration in order to improve teaching potentials at the university. In this article, “Training Faculty Members” program which organized by faculty of education for all the faculty members at the university will be explained.

Keywords: lifelong learning, training faculty members, Hacettepe University Faculty of Education

* Prof. Dr; Hacettepe Üniversitesi – Eğitim Fakültesi, soran@hacettepe.edu.tr

** Prof. Dr; Hacettepe Üniversitesi – Eğitim Fakültesi, buket@hacettepe.edu.tr

*** Prof. Dr; Hacettepe Üniversitesi – Eğitim Fakültesi, kavak@hacettepe.edu.tr

1. GİRİŞ

Çağımızda bilim ve teknoloji alanında baş döndürücü bir değişim yaşanmaktadır. Bu hızlı değişim bilgede hızlı bir artışa ve bazı alanlardaki var olan bilgilerin üç – beş yıllık kısa bir sürede güncelliğini yitirmesine neden olmuştur. Bu durum toplumsal yaşamın bir çok alanında da değişimi zorunlu kılmıştır. Günümüzde bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi kendi yapısına uydurabilen, buna yenilerini katabilen ve bilgileri yayan toplum ya da kişiler güçlü olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, günümüz toplumlarının gereksinimi olan insan profili artık değişmiş, farklılaşmıştır (SCANS, 1991; TÜSİAD, 1999). Küreselleşme, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler günümüz toplumlarının gerektirdiği insan gücü profilini belirleyen temel etmenler olmuştur. Başka bir deyişle, toplumlar artık, “kendini geliştiren” ve “yaşam boyu öğrenme” becerilerine sahip bireylere gereksinim duymaktadır.

Öğretimin artık eğitim kurumlarıyla sınırlı olmadığı, yaşam boyu öğrenmenin zorunlu olduğu günümüz toplumları, bireylerinin ve toplumlarının gereksinimlerini yeniden sorgulamak zorunda kalmışlardır. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireylere gereksinim duyulmuştur. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin eğitim ve öğrenme sürecini hayatlarının belli bir bölümüne sıkıştırmanın aksine; evde, işte, kafede vb. her yerde ve bütün yaşam boyu sürecek bir süreç haline dönüştürmektedir. Yaşam boyu öğrenme, aynı zamanda temel becerilerin güncellenmesi yoluyla kişilere ikinci bir fırsat yaratabilmek ve daha ileri düzeylerde öğrenim imkanları sunmak anlamına da gelmektedir.

Toplumdaki bireylere yaşamboyu öğrenme becerilerinin kazandırılmasında üniversitelere de büyük görevler düşmektedir. Üniversitelerin geleneksel işlevleri olan “araştırma” ve “öğretim” işlevlerine 1950’lerden sonra “toplum hizmetleri” işlevi de eklenmiştir.

Öte yandan, üniversiteler için dönüm noktası olan “Bologna Süreci”nde, yaşamboyu öğrenmeyi hayata geçirmek için, yüksek öğretimin önemli katkısı olduğunun altı çizilmektedir (Prag-2001). Bu hedefi gerçekleştirmek amacıyla ulusal politikalarını sıraya koymak ve daha önceki öğrenmeleri de içeren yüksek öğretim düzeyinde yaşamboyu öğrenmeyle ilgili olanakları geliştirmek amacıyla Yüksek Öğretim Kurumları ile tüm ilgilileri teşvik etmek için adımlar atmaktadırlar. Söz konusu bildiride yaşam boyu öğrenmenin yüksek öğretim faaliyetinin ayrılmaz bir parçası olması gerektiği vurgulanmıştır.

Bologna Bildirisi (1999)

19 Haziran 1999’da *Bologna Üniversitesi’nde (ALMA MATER STUDIORUM UNIVERSITA’ DI BOLOGNA)* 29 Avrupa ülkesinin Eğitim Bakanları bir araya gelerek “Bologna Bildirisi” olarak bilinen ortak bir bildiri yayınlamışlardır. 2001’de Prag’da yapılan konferansta, aynı bildiriyi imzalayan devlet sayısı 33’e ulaşmış, 2003’teki “Berlin Zirvesi”nde, imza atan Bakan sayısı ise 40’ı geçmiştir. Altında ülkemizin imzasının da bulunduğu bu bildiride açıklanan temel amaç, 2010 yılına kadar kendi içinde uyumlu, birbirini karşılıklı olarak tamamlayan ve rekabet gücü yüksek bir “Avrupa Yükseköğretim Alanı” (European Higher Education Area) oluşturmaktır. Bu ana hedef doğrultusunda Bologna Bildirisi ile kapsanan konular (aktivite alanları) şunlardır:

- Kolay anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir bir derece sisteminin benimsenmesi (Diploma Eki)
- Temel olarak iki aşamalı sistemin benimsenmesi (Undergraduate / Graduate –Lisans / Lisansüstü)
- Bir kredi sisteminin oluşturulması (ECTS)
- Öğrenci/Öğretim üyesi hareketliliğinin desteklenmesi
- Kalite güvencesi konusunda işbirliğini destekleme

- Yükseköğretimde Avrupa boyutunun güçlendirilmesi.

Bologna Süreci iki yılda bir “Trends Raporlarıyla” gelişmelerin ülkeler seviyesinde ve Avrupa genelinde izlenmesini öngörmektedir. Bu amaçla 1999’daki Bologna toplantısından sonra Avrupa Üniversiteler Birliği (European University Association-EUA) 2001’de Salamanca’da ve Prague’da ayrı ayrı iki toplantı yapmıştır. 2003 Bologna Süreci toplantıları ise Graz ve Berlin’de gerçekleştirilmiştir. Salamanca Kongresi (2001)’inde Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA) kurulmuştur (eski adıyla Rektörler Konferansı -CRE). Bugün Yaklaşık 750 üniversite bu birlikte temsil edilmektedir ve Avrupa Üniversiteler Birliği Avrupa Üniversitelerinin en güçlü temsilcisi olarak kabul edilebilir. Prag Bildirisi (2001) 32 ülkenin eğitim bakanları tarafından imzalanmış ve EUA’nın ve Avrupa Öğrenci Birliği (ESIB)’nin çalışmalarına dikkat çekilerek, üç yeni konu gündeme getirilmiştir. Bunlar,

- Yaşam boyu öğrenme,
- Yükseköğretimde öğrenci katılımı ve
- Avrupa yüksek öğreniminin daha cazip hale getirilmesidir.

2003 Graz toplantısında ise, üniversitelerin toplumsal sorumluluğu vurgulanmış, araştırma ve eğitim etkinliklerinin üniversitelerin vazgeçilmez / birbirine tercih edilemez fonksiyonları olduğu belirtilmiş, kurumsal yapıların güçlendirilmesi suretiyle akademik kalite artırılması üzerinde durularak, öğrenci odaklı ve esnek öğrenme imkanları (yaşam boyu öğrenim) sağlayan bir sistemin uygulanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu toplantıda, ayrıca, yükseköğretimde hareketlilik ve sosyal boyutun artırılması, kalite güvencesi için Avrupa genelinde bir “Çerçeve Politikası” oluşturulması ve üniversitelerin iç yapılarında kalite kültürünü geliştirmesi ve uluslararası düzeye taşıması gerektiği de belirtilmiştir.

Aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 33 ülkenin Eğitim Bakanlarının katılımı ile gerçekleşen Berlin (2003) Konferansında alınan kararlar ise aşağıdaki gibidir:

- Kalite Güvencesi Çatısı 2005’ e kadar oluşturulmalı.
- Mezuniyet dereceleri için ortak bir yapı oluşturulmalı (karşılaştırılabilir, birbiri ile uyumlu dereceler).
- Üretilen bilginin topluma katkısının sağlanması (EHEA+ERA (EUROPEAN RESEARCH AREA) = Europe of Knowledge).
- Yüksek öğretimde Avrupa Boyutu öne çıkarılmalı.
- Karar alma mekanizmalarına öğrenci katılımı sağlanmalı.
- Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı cazip hale getirilmeli.
- Yaşam boyu eğitim olanakları desteklenmeli.
- EUA, EURASHE (European Association of Institutions in HE) ve ESIB’in çalışmaları dikkate alınmalı.
- Hareketlilik desteklenmeli.

Yukarıdaki maddeler de incelendiğinde görülebileceği gibi, özellikle, öğrenci merkezli ve esnek öğrenme olanakları (yaşam boyu öğrenim) sağlayan ortamların hazırlanmasında üniversitelere büyük sorumluluklar düşmektedir. Böyle bir sorumluluk, (öğrenci merkezli ve esnek öğrenme olanakları, yaşam boyu öğrenme) üniversitelerin öğretim programlarının yeniden gözden geçirilmesi, yaşam boyu eğitim olanaklarının desteklenmesinde ise üniversitelerin öncelikle kendi eğitici ve öğrencilerine bu becerilerin kazandırılması için ortamlar yaratılmasını gerektirmektedir. Böylece, üniversiteler toplumda bu becerilerin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunabilecektir.

Yükseköğretim kurumlarını etkileyen bu değişimler üniversitemizi de harekete geçirmiş, çeşitli çalışmalar yapmalarını sağlamıştır. Türk mali yönetimini yeni bir anlayışla düzenleyen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 9. maddesi; tüm kamu kurumlarının stratejik plan hazırlamalarını ve buna dayalı olarak performans bütçe sistemine geçişlerini öngörmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar çerçevesinde, Üniversitemiz, Türkiye'deki 9 pilot kurumdan birisi ve üniversiteler içinde de tek pilot kurumdur. Yaklaşık iki yıldan bu yana Üniversitemiz içinde sürdürülen ve büyük ölçüde tamamlanan "Birim Stratejik Planları"nda, (fakülte, yüksek okul ve enstitü planları), üniversitelerin geleneksel işlevleriyle örtüşen iki ana hedefin ön plana çıktığı dikkati çekmektedir. Bunlar "araştırma ve yayın" ile "öğretim" işlevleridir.

Üniversitemiz, araştırma ve yayın kapasitesinin güçlendirilmesi konusunda son yıllarda önemli atılımlar gerçekleştirmiş ve bu atılımlarla bağlantılı olarak Türkiye üniversiteleri arasında ön sıraya yerleşmiş, dünya üniversite sıralamasında da büyük bir sıçrama kaydetmiştir. Kuşkusuz herhangi bir yükseköğretim kurumunu değerlendirme kriterleri sadece araştırma ve yayınlarla sınırlı değildir. Bir üniversitenin, bütünsel gelişimi, araştırma yanında öğretim kapasitesinin güçlendirilmesini de gerektirir. Öğretim kapasitesinin güçlendirilmesi ise en azından şu bileşenleri içermelidir:

1. Öğretim üyelerinin "eğitcilik" yeterliklerinin geliştirilmesi,
2. Öğretim programlarının iyileştirilmesi,
3. Öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi
4. Öğretim materyalleri sağlanması,
5. Yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazandırılarak, öğrencilere de bu becerilerin kazandırılmasının sağlanması

Öte yandan, "Bologna Süreci"ne uyarlanma paralelindeki çalışmalar gereği üniversitemizde iki yıldır Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS/ECTS) çalışmaları yürütülmektedir. Öğrenci iş yüküne dayalı olmasını gerektiren bu çalışma sonuçları, programlarımızın öğrenci merkezli olmaktan çok öğretmen merkezli olduğu, pek çok bölümümüzün, öğretim programlarının ECTS'e uyumu konusunda güçlüklerle karşılaştığı gözlenmiştir. Bu sürecin hızlandırılması ve belli bir takvim çerçevesinde tamamlanması gerekmektedir. İşte bu iki gerekçe; üniversitemizde "öğretim" kapasitesinin geliştirilmesi doğrultusunda yeni girişimleri zorunlu kılmıştır.

Üniversitelerin "öğretim" işlevinin geliştirilmesi ve öğretim üyelerinin formal pedagojik formasyon gerekliliği konusunda ülkemizi de içeren tartışmalar için Korkut (1999) ve Ergun'un (2001) çalışmaları incelenebilir.

Üniversitemiz Senatosu, üniversitemizdeki öğretim programlarının yeniden yapılandırılması amacı ile 23.11.2005 tarihli oturumunda Eğitim Fakültesi Öğretim üyelerinin katılımı ile tüm öğretim elemanlarına "**Eğiticiler Eğitimi Programı**"nın başlatılması kararını almıştır. Bu makalede, söz konusu karara dayanarak, Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanları için Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen "Eğiticilerin Eğitimi" programı uygulama süreci anlatılacaktır.

2. UYGULAMA SÜRECİ

Yukarıda sözü edilen senato kararından sonra Eğitim Fakültesi Dekanlığı ve Eğitim Bilimleri Bölümü bir toplantı yaparak; nasıl bir süreç izleneceği, programda hangi modüllerin yer alacağı, kimlerin bu süreçte görev alabileceği gibi konular üzerinde tartışılmış ve taslak bir program belirlenmiştir. Bu taslak program üzerinde, süreçte görev alabilecek fakülte öğretim elemanları ile çalışılmış ve programa son hali verilmiştir. Programın temel amacı; öğretim elemanlarının "eğitici-

lik” rolleri konusunda bir farkındalık yaratmak olarak belirlenmiştir. Programda “Eğitimde Değişim”, “Etkili Öğretim”, “Öğrenmenin Oluşumu”, “Materyal Geliştirme İlkeleri” ile “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme” olmak üzere beş modüle yer verilmiştir. Program süresi 12 saat olarak planlanmıştır.

İzleyen aşamada, programın içeriği, programın başlama ve bitiş tarihleri ve sürecin nasıl işleyeceği konusunda Rektörlük düzeyinde bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda, Programın 11 Mart - 7 Mayıs 2006 tarihleri arasında, hafta sonları ve her hafta 30’ar kişilik üçer grup halinde yürütülmesine karar verilmiştir.

Programa fakültenin çeşitli bölümleri (Eğitim Bilimleri, İlköğretim ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ve Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümleri) öğretim elemanı (44 kişi) desteği sağlamıştır. Söz konusu öğretim elemanları modüllere göre alt gruplar oluşturmuş ve bu alt gruplar tarafından katılımcılara verilmek ve standartı sağlamak üzere ders notları ve sunular hazırlanmıştır. Ayrıca, Eğitim Fakültesi Dekanlığı, tüm bölümlere program hakkında bilgi vermiş, bu programa verebilecekleri destekler belirlenmiştir. Bölümler öğretim elemanı desteği yanı sıra, araştırma görevlisi ve materyal örnekleri konusunda programa destek vermişlerdir.

Her hafta üç grup programa katılmış, programda yer alan beş modül için her hafta 15 öğretim elemanı görev almıştır. Ayrıca, her sınıfta, fakültenin çeşitli bölümlerinde görev yapan, birer araştırma görevlisi hem ders veren öğretim elemanına hem de katılımcılara yardımcı olmak amacıyla yer almış, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü’nden iki araştırma görevlisi teknolojik olarak yaşanabilecek herhangi bir aksaklık için görev almıştır.

Süreci değerlendirmek ve geliştirmek amacıyla her modül için bir değerlendirme formu hazırlanmıştır. Her hafta program sonunda, bu değerlendirme formları katılımcılara verilmiş, modülleri “içerik”, “yöntem”, “etkinlikler” ve “süre” açısından 10 puan üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirme formları haftalık olarak değerlendirilerek, modülleri veren öğretim elemanları ile paylaşılmış, katılımcıların beklenti, istek ve önerileri dikkate alınmıştır. Örneğin, başlangıçta fakültelere göre oluşturulan gruplar gelen istekler üzerine karma olarak düzenlenmiştir. Değerlendirme sonuçları dikkate alınarak, modüllerin içeriği yeniden gözden geçirilmiştir. Ayrıca, başlangıçta her hafta daha sonra 15 gün arayla (Çarşamba günleri) ders veren öğretim elemanları bir araya gelerek gözlem ve deneyimlerini paylaşp, süreci daha etkili kılmak için neler yapılabileceğini tartışmışlardır.

Programın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için H.Ü. Rektörlüğü ile de sürekli işbirliği (Beytepe Yerleşkesine ulaşım, çay - kahve, yemek, ders notlarının çoğaltılması, davet mektupları vb. konularda) yapılmıştır. Personel Daire Başkanlığı verileri esas alınarak öğretim elemanlarına rektörlük aracılığıyla davet mektupları gönderilmiştir. Programa, daha önceki yıllarda eğitimcilik sertifikası almış (Tıp Fakültesi ve Eczacılık Fakültesi öğretim üyelerinin bir bölümü) olan öğretim üyeleri katılmamıştır. Davet edildiği hafta mazereti olduğunu bildiren katılımcılar için ise yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Eğiticilerin eğitimi programına katılan öğretim elemanlarının fakülte ve yüksekokullara göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Eğitimcilerin eğitimi programına katılan öğretim elemanlarının fakülte ve yüksekokullara göre dağılımı

		Katılan	Katılmayan	Toplam
FAKÜLTELER	Dış Hekimliği	20	-	20
	Eczacılık	5	-	5
	Edebiyat	70	28	98
	Fen Fakültesi	68	12	80
	Güzel Sanatlar	21	10	31
	İktisat	34	19	53
	Mühendislik	69	17	86
YÜKSEK OKULLAR (2 ve 4 YIL)	Ev Ekonomisi	10	3	13
	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	15	3	18
	Hemşirelik	13	-	13
	HÜ Meslek	7	1	8
	Mesleki Teknoloji	3	2	5
	Polatlı Sağlık Hizmetleri	4	-	4
	Polatlı Teknik Bilimler MYO	8	-	8
	Sağlık Hizmetleri	9	-	9
	Sağlık İdaresi	18	2	20
	Sağlık Teknolojisi	9	1	10
ENSTİTÜLER	Sosyal Bilimler	15	2	17
	Sosyal Hizmetler	10	-	10
	Spor Bilimleri ve Teknolojisi	13	1	14
	Atatürk İlkeleri ve İnk. Tar.	7	-	7
	Çocuk Sağlığı	-	2	2
	Halk Sağlığı	1	2	3
	Nüfus Etüdları	2	-	2
	Onkoloji	-	4	4
	Konservatuar	12	-	13
	Toplam	443	109	552

Tablo 1’den de görülebileceği gibi 552 öğretim elemanı programa davet edilmiş, 443 öğretim elemanı programa katılmıştır. Bir başka deyişle, programa herhangi bir mazeret bildirmeden katılmayanların oranı katılma oranı % 19.75’dir.

3. DEĞERLENDİRME

Süreci değerlendirmek amacıyla hazırlanan değerlendirme formlarından elde edilen bulgular Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2: Modüllere Göre Değerlendirme Bulguları

Modüller	n	İçerik $\bar{X}$	Yöntem $\bar{X}$	Etkinlikler $\bar{X}$	Süre $\bar{X}$	Genel ort. $\bar{X}$
Eğitimde Değişim	443	7,54	7,56	7,79	6,97	7,46
Etkili Öğretim		7,31	7,45	7,06	7,28	7,28
Öğrenmenin Oluşumu		8,19	7,88	7,87	7,89	7,96
Materyal Geliştirme İlkeleri		7,89	7,87	7,98	7,96	7,93
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme		8,12	7,85	7,85	7,83	7,91
Genel ort		7.81	7.72	7.71	7.59	
Organizasyon		8.70				

Daha önce de sözü edildiği gibi katılımcılar süreci 10 üzerinden değerlendirmişlerdir. Tablo'2 den de görülebileceği gibi, *Eğitimde Değişim* modülünde en yüksek ortalamayı etkinlikler (7.79), en düşük ortalamayı süre (6.97) almıştır. *Etkili Öğretim* modülünde yöntem en yüksek ortalamaya (7.45), etkinlik en düşük ortalamaya (7.06) sahip olmuştur. Bu değerler *Öğrenmenin Oluşumu* modülü için en yüksek ortalama içerik (8.19), en düşük ortalama etkinlikler (7.87) olarak gözlenmiştir. *Materyal Geliştirme İlkeleri* modülünde içerik, yöntem, etkinlikler ve süre açısından birbirbirine yakın değerler gözlenmiş olup, genel ortalama 7.93'dür. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* modülünde ise en yüksek ortalama içerik (8.12), en düşük ortalama süre (7.83) olarak katılımcılar tarafından değerlendirilmiştir. Modül ayrımı yapılmaksızın *Organizasyon* hakkındaki görüşler katılımcılara sorulduğunda en yüksek ortalama ile (8.70) değerlendirilmiştir. Değerlendirmenin 10 üzerinden yapıldığı dikkate alındığında bütün olarak seminerin katılımcılar tarafından yeterince etkili olarak değerlendirildiği söylenebilir.

Modüllere ilişkin değerlendirme sonuçları haftalara göre de değerlendirilmiş ve genel ortalamalar Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Haftalara ve Modüllere Göre Değerlendirme Sonuçları

Modüller	1. Hafta $\bar{X}$	2. Hafta $\bar{X}$	3. Hafta $\bar{X}$	4. Hafta $\bar{X}$	5. Hafta $\bar{X}$	6. Hafta $\bar{X}$	7. Hafta $\bar{X}$	8. Hafta $\bar{X}$	Gen. Ort. $\bar{X}$
Eğitimde Değişim	5,39	6,45	7,25	7,85	7,45	8,85	8,15	8,35	7,46
Etkili Öğretim	5,78	6,58	7,28	7,65	7,65	7,46	7,98	7,87	7,28
Öğrenmenin Oluşumu	6,67	7,43	7,88	7,83	8,62	8,47	8,42	8,35	7,96
Materyal Geliştirme İlkeleri	6,77	6,85	7,28	8,25	8,87	8,82	8,34	8,28	7,93
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	6,48	6,45	7,98	7,98	8,78	8,87	8,85	7,89	7,91
Organizasyon	8,60	8,50	9,00	9,00	8,50	9,00	8,50	8,50	8,70

Tablo'3 den de görülebileceği gibi, haftalar ilerledikçe ortalamaların yükseldiği başka bir deyişle katılımcı görüşlerine ilişkin ortalamaların arttığı görülmektedir. Uygulama sürecinde de değinildiği gibi, değerlendirme formları haftalık olarak gözden geçirilmiş, elde edilen dönütler, modülleri veren öğretim elemanları ile paylaşılmış, katılımcıların beklenti, istek ve önerilerine göre düzenlemeler yapılmış, modüllerin içeriği yeniden gözden geçirilmiştir. Bu sürecin etkili olduğu tablodan da görülebilmektedir.

Katılımcılara değerlendirme formunun sonunda, programa ilişkin eklemek istedikleri konular sorulmuş, katılımcıların verdikleri yanıtlar "mesleki verimlilik", "sürecin planlanması" ve

“uygulamanın zaman ve süresi”ne yönelik alt başlıklarda toplanarak özetlemek mümkün olacaktır.

Mesleki Verimlilik

“Etkinlikte emeği geçen, özveri ile çalışan herkesi kutluyor ve teşekkür ediyorum. Bu seminer programının çok yararlı olduğunu ve belli aralıklar ile yapılması gerektiğini düşünüyorum. Üniversitedeki öğretim üyeleri ile görevlilerinin de nasıl eğitim vermeleri gerektiği konusunda eğitilmeleri oldukça önemlidir. Bu tür etkinlikler belli aralıklarla tekrarlanırsa ve özendirici olursa daha iyi sonuç alınır (Örn; yaz döneminde Ankara dışında yapılabilir.)”

“Öğretim üye ve görevlilerinin üniversitedeki yükümlülüklerinden biri eğitim/öğretim olduğuna

göre, orada aktarılan dersler içinde en gerekli konuların, yüksek lisans ve doktora dersleri arasında zorunlu birer ders olarak verilmesinde büyük yarar olabilir. Ancak bu koşulda ölçme, değerlendirme, etkili öğretme vb. konularda daha ciddi ve sonuç alınabilir bir uygulama yapılmış olur.”

“Eğiticilerin eğitimi programı kapsamında tüm bu modüllerin Yüksek Lisans-Doktora düzeyinden itibaren tüm öğretim elemanlarına verilmesinin daha uygun olacağı görüşündeyim.”

“Genel olarak bilgi düzeyim arttı, çok tecrübe paylaştım ve yeni arkadaşlarla tanıştım. Bu hafta sonumu verimli değerlendirdiğimi söyleyebilirim. Katkısı olan herkese teşekkür ederim.”

“Üniversitemizde bir Eğitim Fakültesi bulunmasının bizler için ne kadar büyük bir şans olduğunu anladık. Bu seminerlerin devamını diliyoruz. Özellikle ileri seviyede eğitime çok gereksinimimiz var. Ben tüm ekibe teşekkür ediyorum”

“Tüm organizasyonu gerçekleştirmekte emeği geçen ve heyecanı yüzlerinden, seslerinden okunan tüm hocalarımıza çok teşekkürler. Yararlı bir hafta sonu olduğunu düşünüyorum. Öğrendiklerimi uygulamaya çalışacağım”

“Yüksek lisans derslerini alırken Araştırma Görevlileri’nin de aynı modüldeki dersleri almaları gerekir. Yararlı bir etkinlik fakat çok yoğun, daha geniş bir döneme yayılabilir.”

“Öğrenilecek çok konu olduğunun farkına vardım.”

“İzlediğimiz tüm modüller genel olarak bilgilendirici idi. Ancak bu kursta öğrendiğimiz bilgiler zaman zaman teorik bilgiler düzeyinde kaldı. Bazı modüller içerik olarak daha fazla uygulama ve pratik yapmaya yönelik olabilir diye düşünüyorum. Kendi adıma ben bu kursta zaman zaman “Ben burada öğrendiklerimi derste nasıl uygulayabilirim.” Diye sordum. Ders sırasında, yaşadığımız sorunları dile getirip tartıştığımız zaman karşılıklı bilgi değiş tokuşu ya da fikir değiş tokuşu da çok yararlı oldu. Ders verirken bunlardan yararlanabiliriz diye düşünüyorum.”

“Eğitimcilerin eğitimi ile ilgili böyle bir çalışmanın yapılmasını çok olumlu buluyorum. Bu çalışmalar geliştirilerek, ileri süreçlerde de sürdürülmelidir diye düşünüyorum.”

“Bana göre son derece faydalı bir çalışma oldu. Bu tip seminerlerin her yıl tekrar edilmesinde fayda görüyorum. Dileğim çalıştığım kurumdaki sanatçı öğretim elemanlarının (meslek ve yrd. Meslek dersi) hocalarının bu tip seminerlere katılması ve öğrendiklerini uygulaması”

“Hazırlamış olduğunuz bu seminerden dolayı sizleri kutlarım. Ancak 1982 yılından bu yana üniversitemiz çatısı altında ilköğretim-lise-lisans (yıllık sistem düzeyi) olan konservatuarlar için ayrı bir program düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Aksi takdirde bu aktarımları uygulama şansının olamayacağı görüşündeyim.”

“Teorik ve uygulama alanlarına yönelik bölümlerin gereksinimleri farklı farklı. Bu nedenle daha özel ve ayrıntılı programlara gereksinim olduğunu düşünüyorum. Değerlendirme yaklaşımı ko-

nusunda zorunlu dersler alınması sağlanabilir. Örneğin; Öğretim Görevlisi ve Yardımcı Doçent olabilmek için “eğitim sertifikası” zorunlu olabilir. Sertifika programı etkili sunu, öğrenme-öğretme yöntemleri, etkili öğrenim ortamı sağlama, etkili materyal hazırlama ve ölçme ve değerlendirme konularını kapsayabilir. Daha yaygın bir şekilde devamı gelirse çok daha yararlı olacağı fikrindeyim, herşey için teşekkürler.”

Sürecin planlanması

“Eğitimin planlanması aşamasında bizlerin de düşünceleri alınsa iyi olurdu. Katılımcıların ne tür bir bilgiye ihtiyacı olduğu dikkate alınmalıydı. Katılımcıların konular hakkında benzer bilgi düzeylerinde olması yararlı olurdu. Eğitime çağrıldığımızda içerik hakkında hiçbir bilgi verilmemiş olması önemli bir eksiklikti.”

“Dinleyici grubu amaçtan habersiz (ya da az bilgili) buraya çağırılmadan önce programa neden katılacağımız hakkında ayrıntılı bilgi verilebilirdi.”

“Bu eğitimin amacı, süresi, soruları, hedefleri vb. özellikleri hakkında eğitimi organize eden fakülte yetkilileri tarafından katılımcılara bilgi verilmesi gerekirdi. Yine de faydalı oldu emeği geçenlere teşekkür ederim”.

“Bu programın daha başarılı olabilmesi için ihtiyaç analizi yapılarak, gruplar ve modüller buna göre oluşturulabilirdi. İki gün boyunca deneyimlerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederim. Elinize, dilinize sağlık... Saygılarımla”

Uygulamanın Zaman ve Süresi

“Program tüm dersler ile hafta sonu ve çok yoğun uygulanıyor. Daha dikkatle takip edilmesi ve hedefine ulaşılması için hafta içi saatlerinde ve bölünerek verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Uygulamalı örnekler arttırılmalı.”

“Hafta içi günlerin akşam saatlerinde yapılması. Programın adının “Öğreticilerin Öğrenimi Programı” olması daha uygun olurdu belki.”

“Hafta içi günler yapılmasında yarar var. Ders saati süreleri çok uzun”.

“Programı son derece yararlı ve başarılı. Ancak uzun zamana yayılmış, hizmet içi eğitim programına döndürülmesinde yarar bulunmaktadır.”

“Ders veren hocalarımızın tümü iyi hazırlanmışlardı ve yapacakların en iyisini yaptılar. Ancak böylesine önemli konunun 4 oturuma sığdırılarak verilmesi yalnızca bir başlangıç (ya da deneme) olabilir.”

“Eğiticilerin eğitimini amaçlayan bir seminerin, daha başlangıçta öğretim üyeliği ve girişte örneğin yardımcı doçentlik aşamasında verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Kişinin belli bir tecrübe kazandıktan sonra, eğitimden geçirilmesinin kişiye fazla bir şey kazandırmayacağını düşünüyorum.”

Kişi belli bir düzeye geldiğinde süreç içinde işini ne şekilde yapılmasını öğrenmiş oluyor. Örneğin; yardımcı doçentlerin bilgisayar kullanımı becerilerinin ölçülmesi gibi, girişte eğitimcilerin eğitilmesinin daha doğru olacağını düşünüyorum.”

“Öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyini ölçme ve değerlendirme oldukça önemli bir nokta ve önemli bir eksikliği giderdiğimi düşünüyorum. Emekleri için eğitim fakültesi öğretim üye ve elemanlarına teşekkür ederim.”

“Daha çok örnek olaylarla ve uygulamalarla daha faydalı olabilir.”

“Bazı modüllerden çok yararlandım. Ancak, öğrenme metodlarının yanı sıra öğretme metotları ile ilgili de yararlı ve pratik bilgiler edinmek isterdim.”

“Hocalarımızın her birine, hazırlamış oldukları sunumları ve göstermiş oldukları fedakarlıklarından dolayı teşekkür ediyorum. Çok kısa bir zaman dilimi içerisinde, geniş bir bilgi yelpazesinin sığdırılmasının ne kadar güç olduğunu takdir ediyorum, ama gene de bu organizasyonun disiplinler arasında iyi bir iletişim ortamı yarattığını düşünüyorum. Elbette ki bu düzenleme ortak olanlar bir paydada toplanarak gerçekleştirilebilirse daha faydalı olacağına inanıyorum.”

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

- Üniversitelerin iki temel işlevlerinden biri olan “araştırma ve yayın” işlevinin yanı sıra, bu programla diğer işlevi olan “öğretim” ve özellikle “öğretimde kalite” boyutuna da katkı getirmesi umulmaktadır.
- Bütün bunlara ek olarak, bu programın, üniversitemizin farklı birimlerinin işbirliği ve dayanışması konusunda da dikkate değer katkı getirdiği söylenebilir.
- İlk kez düzenlenen böyle bir programın, Eğitim Fakültesi öğretim elemanları için de anlamlı bir deneyim sağladığı söylenebilir.

Uygulama sürecinden elde edilen tüm bulgulardan aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

- Katılımcı görüşleri incelendiğinde, bu kadar kısa sürede böyle yoğun bir programın uygulanmasındaki güçlüğü dikkat çekildiği gözlenmektedir. Ancak, Programın amaçlarından birinin “farkındalık” yaratmak ve alanla ilgili genel kavramları tartışmak olduğunu belirtmek gerekir. Kuşkusuz, bundan sonraki aşamada, isteyen birimlere ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda daha spesifik oturumlar Fakültemiz tarafından düzenlenebilir.
- Bu tür programların zamana yayılması, uygulamalar için de daha fazla zaman ayrılmasını sağlayacaktır.
- Zaman zaman oturumlarda karşılaşılan direnç, katılımların gönüllük esasına dayalı olmasıyla kırılabilir.

KAYNAKLAR

- Ergun, M. (2001) “Üniversitelerde öğretim etkinliğinin geliştirilmesi”, *2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu*, 11-13 Ocak. ss. 188-193.
- Korkut, H. (1999). “Öğretim üyelerinin pedagojik formasyon gereksinimleri”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Yıl:5, Sayı:20, Güz, ss.477-502.
- SCANS (1991). *What work requires of schools: a SCANS report for America 2000*. The Secretary’s Commission on Achieving Necessary Skills, U. S. Department of Labor. <<http://www.uni.edu/darrow/frames/scans.html>> (10.3. 2005).
- TÜSİAD (1999). *Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılması*. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği. (Rapor No: TY/184/1999). <<http://www.tusiad.org/turkish/rapor/mesleki/mesleki02-1.pdf>> (14. 10. 2005).
- <http://www.bologna-bergen2005.no/>